PANORAMA

17 FEBRUARI 1944 – No. 4

LOSSE NUMMERS 16 CENT

MARKT EN STEVENSKERK TE NIJMEGEN Teek. H. Rotgans

© R. Marnette

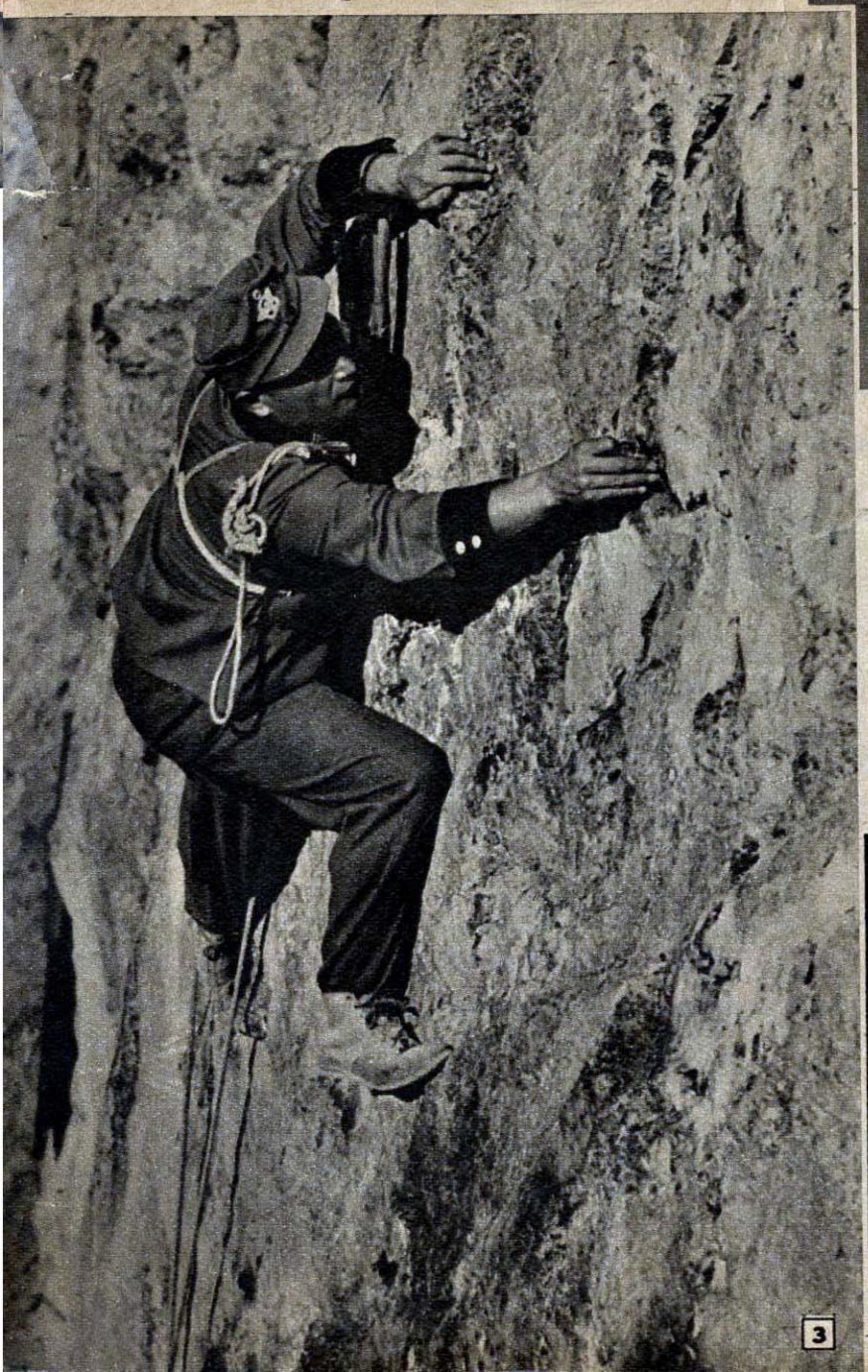

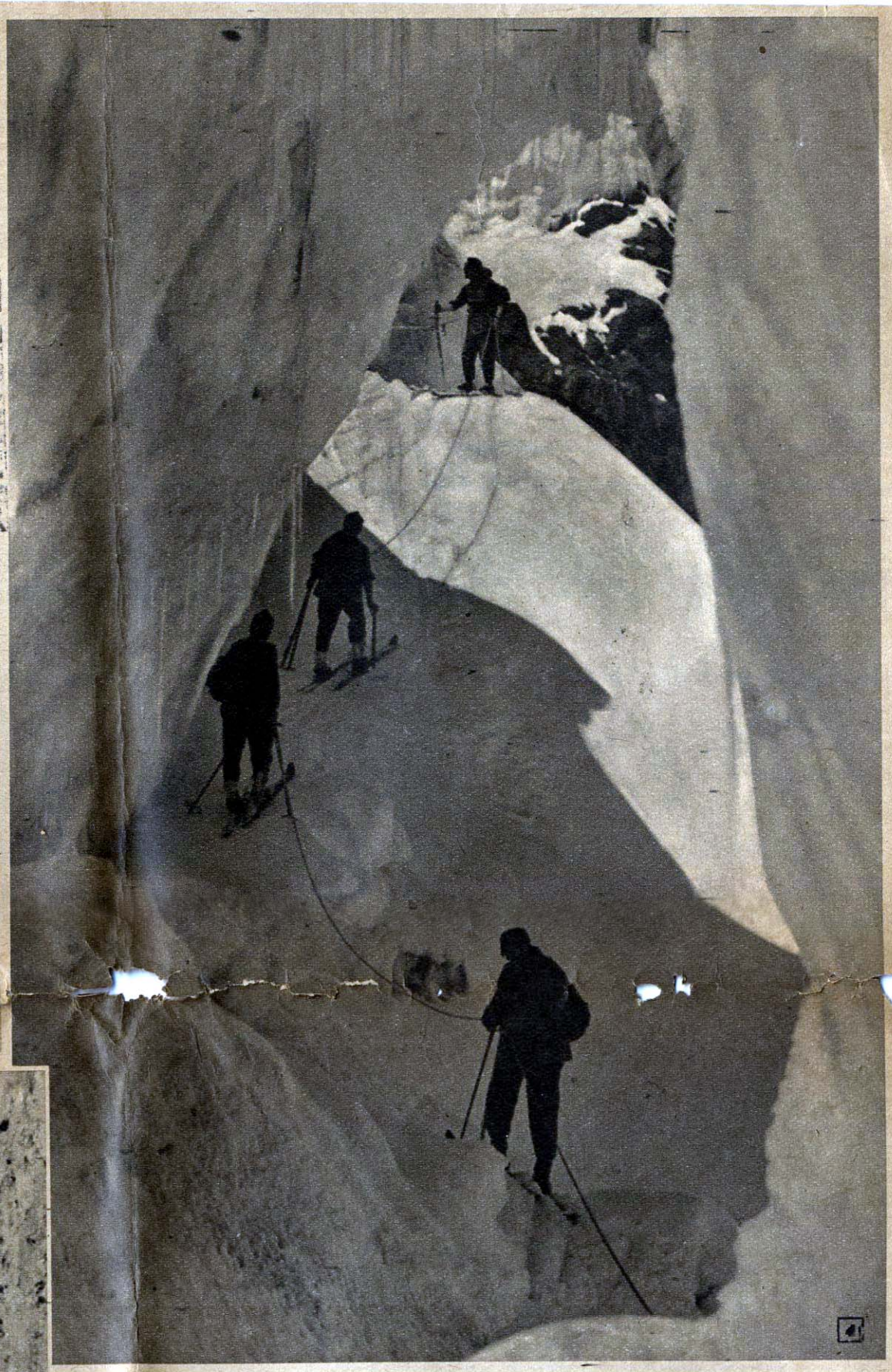

MILITAIRE OPERATIES IN SNEEUW EN IJS

1 's Avonds voor een nieuwen tocht moet de kaart der omgeving nauwkeurig worden bestudeerd en de te volgen weg worden uitgestippeld.

2 Het bouwen van een ijshut, een iglo, zooals de Eskimo's deze hutten noemen, behoort tot de kundigheden van elken in het noorden gestationneerden soldaat.

3 Bij de speciale opleiding dezer troepen behoort ook het bergbeklimmen. Situaties als deze, waarbij de klimmer, als een vlieg tegen den wand, zoekt naar een geschikte plaats voor zijn touwhaak, zijn daarbij geen zeldzaamheid.

4 Oefeningen in het bergen van verongelukte kameraden behooren ook tot het dagelijksche program. Een gletscherkloof bemoeilijkt den arbeid.

5 Over de geheimzinnig door de maan beschenen sneeuwvelden beweegt de bergjagergroep zich zwijgend voort op haar ski's.

Orbis-Holland

DE ZWARTE RIDDER

door Hans Verhoeven

Twee maanden voor het groote feest ter viering van de meerderjarigheid van 's graven dochter Roswitha en haar gelijktijdige verloving met den jongen baron van Valkenstein was er in de stad een koortsachtige activiteit begonnen, welke tot uiting kwam in menigvuldige vergaderingen van vroedschap, commissies en subcommissies, opdat de burgerij zoo goed mogelijk voor den dag zou komen.

Twee weken voor de heuglijke gebeurtenis bracht de schout den ellendigsten nacht van zijn leven door, telkens uit sluimeringen van een kwartier schrikkend door kwellende gedachten aan alles, wat in den vooraafgeganen tijd was verzuimd, en alles, wat in een kort tijdsverloop nog moest worden gedaan. Nog was de plaats zoo min als het aantal der eerepoorten bepaald, nog was men het niet eens geworden over het geschenk, dat de stad zou aanbieden, nog wist men niet of — en eventueel in welke mate — de bevolking zou moeten bijdragen in de kosten.

Twee dagen voordat de klanken der domklokken de feestvreugde van volk en grafelijke familie tot in de donkerste uithoeken van straten en stegen zouden dragen, woei een hevige orkaan twee eerepoorten omver en beschadigde talrijke guirlandes, waardoor de vroedschap opnieuw tot wanhoop werd gebracht.

Twee uren voor den aanvang van het feestmaal brak het reuzenbraadspit op de markt onder het gewicht van twee vette ossen. Een slecht voorteeken, zooals algemeen bekend is. Maar toen het feest begon....

Toen het feest begon bleek eens te meer, dat slechte repetities, ongeluk voorspellende gebeurtenissen en ondeskundige voorbereiding niet onvermijdelijk behoeven uit te loopen op een daverende mislukking, als de geest maar goed is, als de sfeer maar aanwezig is.

Dansten tamme beren....
Teek. B. ten Hove

Er was dien dag geen mensch in de stad, die zijn beroep uitoefende, afgezien dan van die ongelukkige stervelingen, wier professie het juist is bij te dragen tot het welslagen van een feest, bijvoorbeeld koks en bedienden. Het overgroote deel van de bevolking was de straat op gegaan en had zich telkens weer vergaapt aan de schitterende pracht der gewaden en de fraai opgetuigde paarden van de edelen en hun gevolg, die door alle poorten de stad binnentrokken en zich voegden bij de groep feestgangers, die door den graaf waren uitgenoodigd.

Het openbaar maal op de markt was, ondanks de aangebrande ossen, een volledig succes. Er werd rumoerig gegeten, schuimende kroezen gingen rond, vroolijk gezang galmde tegen de verweerde huizen en tusschen de van planken en schragen gebouwde lange tafels, die met kleurige bossen veldbloemen prijkten, gaven troubadours hun kwijnende kunst ten beste, dansten tamme beren op gloeiende platen en vergastten acrobaten de toeschouwers op hun lenige sprongen.

Zoo verstreek de dag. Langzaam naderde de avond, het tijdstip voor het hoogtepunt der interne feestelijkheden: het gemaskerd bal.

De zalen van het paleis waren sprookjesachtig versierd door de beste kunstenaars van het land. Slingers van levende bloemen hingen van de wanden, er was een overvloed van stralende lichtkronen, bij elk waarvan een bediende in bonte kleedij stond, met de bijzondere taak de kaarsen op tijd te snuiten, en bovenal, er waren tallooze ridders en edele dames, die elkaar de loef afstaken in pracht en kostbaarheid van gewaad.

Slechts één was er onder alle gasten, die de aandacht trok door zijn ernst en terughoudendheid. Het was een ridder in zwarte wapenrusting en de veer, die boven zijn gelaatsstuk wuifde, was eveneens koolzwart. Niemand kende hem of kon raden wie hij was.

Zijn wapenrusting was eenvoudig, zonder versierselen, doch van het fijnste staal vervaardigd en zijn beenstukken zaten hem als aangegoten. Hij hield het hoofd fier rechtop, terwijl hij met eenigszins gespreide beenen onbeweeglijk als een standbeeld aan den kant stond.

De feestgangers waren dan ook uitermate verbaasd den zwarten ridder plotseling in actie te zien komen. Alsof hij eindelijk een besluit had genomen, stapte hij, de dansende paren ontwijkend, over den gladden vloer en begaf zich regelrecht naar de plaats, waar de gravin, omringd door dames van haar gevolg, zat te praten. De zwarte ridder naderde haar met edele gratie, boog zijn knie en vroeg haar:

„Is het mij vergund, edele vrouwe, u ten dans te vragen?"

Zoo nederig was zijn houding, zoo smeekend zijn bede en zoo geheimzinnig zijn figuur, dat zijn vraag haar in het meest romantische hoekje van haar hart trof en zij was zelf bijna verbaasd van haar eigen lippen een toestemmend antwoord te hooren. Hij gleed gracelijk door de schitterende zalen met de gastvrouw in zijn armen en aller oogen volgden hem benijdend.

Nu de gravin door haar voorbeeld had te kennen gegeven, dat het tot den goeden toon behoorde met den zwarten ridder te dansen, was het opmerkelijk hoezeer de dames zich rondom hem verdrongen, als het ware bedelend door hem te worden gevraagd.

Naarmate het uur naderde, waarop de maskers zouden worden gelicht, steeg de spanning. Op het laatst deden de wildste geruchten de ronde: het is de hertog van Renzenburg, een zoon van den keizer, de keizer zelf!

De torenklok stortte twaalf dreunende slagen over de slapende stad uit en het werd plotseling heel stil in de feestzalen. De muzikanten lieten hun instrumenten rusten, de gasten stonden onbeweeglijk op hun plaatsen en er was slechts één richting, waarin men keek: naar den zwarten ridder!

Aarzelend gingen de maskers omhoog, doch tot groote teleurstelling van verscheidene ridders was er ten opzichte van hun démasqué zoo goed als geen sprake van verrassing. Zij telden gewoonweg niet meer mee, er was er slechts één, die aller belangstelling tot zich trok: de zwarte ridder!

Meer dan alle anderen was de gravin benieuwd te weten wie haar partner was. Zij stond dicht bij hem en wachtte ongeduldig op het moment, dat hij den algemeenen regel zou volgen en zijn masker zou afrukken.

Doch de zwarte ridder aarzelde nog. Van alle kanten riep men hem toe:

„Licht uw masker op!"

Hij weigerde en deed enkele stappen in de richting van de deuren. Maar de gravin riep hem terug. Haar bevel klonk beslist:

„Verwijder uw masker, vreemdeling!"

De ridder gehoorzaamde. Elk poogde in de mannelijke gelaatstrekken van den onbekende dengene te zien, dien hij of zij straks achter het masker verscholen had geraden, doch geen der hooge ridders en edele dames herkende hem. Totdat plotseling twee der bedienden zich door de menigte drongen en hun verontwaardiging en afschuw uitschreeuwden:

„Het is de beul van Bergen!"

De beul van Bergen! De opgedrongen feestgangers schrokken en weken achteruit, steeds verder, tot ten laatste de zwarte ridder als verloren te midden van een wijden kring stond.

Toen de eerste ontsteltenis was geweken, verhieven zich opgewonden stemmen:

„Slaat hem de zaal uit, den hond! Werpt hem in den donkersten kelder! Hij heeft den dood verdiend!"

Op dat oogenblik stapte de graaf in den kring en maande zijn gasten met een handbeweging tot stilte aan.

„Is dat waar? Zijt gij de beul van Bergen?"

„Ik geef toe, uwe hoogheid," antwoordde de indringer onverschrokken.

In hevige woede ontstoken riep de graaf uit:

„Dan hebt gij uw vonnis al gehoord! Gij hebt den dood verdiend! Met uw leven zult gij boeten voor de schaamteloosheid, waarmede gij mijn gemalin hebt vernederd en mij hebt beleedigd!"

De schuldige knielde deemoedig voor den landsheer in het stof, doch zijn stem was vast, toen hij zei:

„Uwe hoogheid, ik geef toe, dat ik mij aan een ernstig vergrijp heb schuldig gemaakt en u en uw gasten zwaar heb beleedigd, doch het meest heb ik gezondigd tegen de eer van uw gemalin. Geen straf, zelfs geen bloed, zal in staat zijn de smet uit te wisschen, die ik op u en de uwen heb geworpen. Daarom, hoogheid, veroorloof mij u 'n middel aan de hand te doen, om de schande teniet te doen. Trek uw zwaard en sla mij tot ridder en ik zal iedereen mijn handschoen in het gelaat werpen, die het waagt oneerbiedig over uw vrouwe te spreken!"

De graaf was door dit stoutmoedige voorstel een oogenblik van zijn stuk gebracht. Maar de onversaagdheid van den man, die voor hem geknield lag, en de oorspronkelijkheid van zijn verdediging, het open gelaat en de trotsche gestalte van den overtreder braachten hem aan het wankelen en deden hem aarzelen zijn dreigement te volvoeren.

School er niet een groote waarheid in de woorden van den man? Zou de gravin niet tot het einde van haar dagen worden nagewezen als de edelvrouwe, die op het verlovingsfeest van haar dochter door den beul was ingepalmd?

Zijn besluit was genomen.

„Gij zijt slechts een kerel," antwoordde hij, „maar uw raad is goed en getuigt van gezond verstand, evenals uw vergrijp avontuurlijken moed toont. Welaan dan" — hij legde zijn zwaard in den nek van den man — „sta op, heer ridder! Gij hebt als een ridder gehandeld en voortaan zult gij ridder van Bergen zijn genaamd!"

Terwijl de nieuwe ridder opstond, schalden kreten van vreugde door de zalen. Een oogenblik later bewees de gravin het met het besluit van haar gemaal eens te zijn, want voor de vierde maal zweefde zij met den zwarten ridder over den dansvloer.

Zelfs voor de vervaardiging van rieten meubelen laat cellophaan zich uitstekend verwerken.

Wat men van cellophaan zooal maken kan

Wanneer echte grondstoffen komen te ontbreken, zoekt de practisch aangelegde mensch naar vervangingsmiddelen. En hij slaagt daarin meestal niet onverdienstelijk. Zoo is het met voedingsmiddelen, al is de smaak niet altijd even bevredigend voor ons eenigszins verwend gehemelte. Zoo is het ook met gebruiksvoorwerpen. Een van de bouwstoffen hiervoor nu, die wel op de veelzijdigst mogelijke manier kunnen worden gebruikt, is het reeds vroeger veel als verpakkingsmiddel gebezigde cellophaan: het doorschijnende, in alle kleurnuances vervaardigde, glasachtige papier, dat voor den oorlog doozen en kistjes met allerlei inhoud zoo stofvrij en zoo smetvrij bewaarde. Thans maakt men er de meest uiteenloopende voorwerpen van; juist omdat deze stof zoo glanzend en soepel is, en men ze naar verkiezing kan kleuren, leent zij zich zoo uitnemend voor allerlei combinaties. Een imitatie-goudgalon van cellophaan zult u slechts bij zeer nauwkeurig toezien van echt goudgalon kunnen onderscheiden. Een stroohoed wordt bedrieglijk nagemaakt van cellophaan. Kortom, de mogelijkheden zijn legio. De enkele voorbeelden, die u er in deze fotoserie van ziet, zijn er het overtuigende bewijs van.

Geen hoed van fijn Italiaansch stroo, doch van cellophaan.

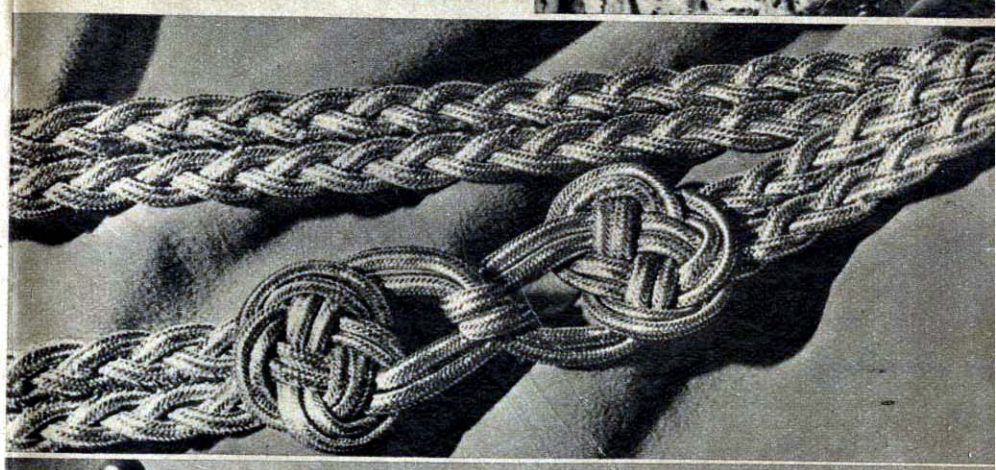

Een sterke goudceintuur, uit cellophaan gevlochten. Daaronder een van cellophaan gemaakte boodschappentasch.

Orbis-Holland

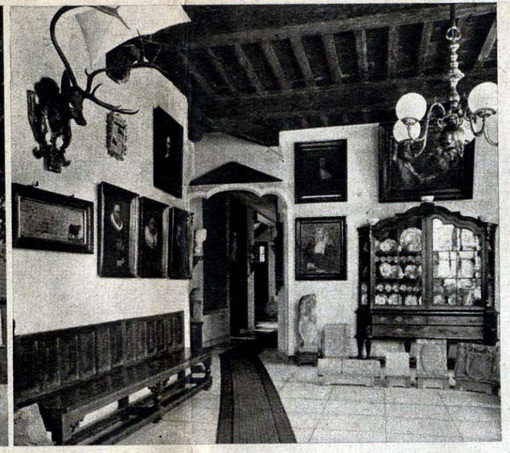

Oud Franeker. Alom zijn nog herinneringen aan het groote verleden van deze oude Friesche stad te vinden. Links het bekende Korendragershuisje uit 1634 in de Eise Eisingastraat; in 1916 werd het Korendragersgilde opgeheven. Rechts een kijkje in de hal van het Franeker stadhuis, een der fraaiste gebouwen van Friesland, opgetrokken in 1591-1594.

EISE EISINGA, *de roem van de oude academiestad Franeker*

Franeker is niet alleen de stad van het vermaarde stadhuis, van de Martinikerk en het bekoorlijke Korendragershuisje, het is ook de stad van Eise Eisinga, een eenvoudig wolkammer, wiens naam nochtans in heel Nederland bekend bleef. Want wie hoorde nimmer van het planetarium, dat deze wolkammer in zijn Franeker woning bouwde? En omdat het dezer dagen tweehonderd jaar geleden is, dat Eise Eisinga werd geboren, willen we eens even bij deze merkwaardige figuur stilstaan.

Op 21 Februari 1744 werd Eise Eisinga geboren in het landelijke Dronrijp; op vierentwintigjarigen leeftijd vestigde hij zich te Franeker, waar hij in het huis „de Ooijevaer" tegenover het stadhuis woonde.

DIE IN ZEVEN JAAR TIJD EEN PLANETARIUM BOUWDE

In dit aantrekkelijke huisje, versierd met een halsgevel en de jaarsteenen Anno 1768, heeft hij tot zijn dood — hij werd vierentachtig — zijn wolkammersbedrijf uitgeoefend. Hij moet een uitstekend vakman zijn geweest en hij bekleedde tevens enkele stedelijke functies, zoo was hij lid van den raad. Hoe belangrijk dit alles ook moge zijn, het maakt iemand niet beroemd. Zijn roem dankt Eisinga dan ook uitsluitend aan zijn planetarium.

Van jongs af aan had Eise Eisinga een groote belangstelling voor wis- en natuurkunde, zooals zoovelen in Friesland. Van zijn vader Jelte Eises — ook al een wolkammer — erfde hij een formidabelen aanleg voor knutselwerk: vader Jelte maakte o.a. in zijn vrije uren een zonnewijzer, een kabinetorgel en een kunstdraaibank van bijzondere constructie.

Eisinga was dus een knap wiskunstenaar en tevens een uitstekend werktuigkundige, een ideale combinatie voor een planetariumbouwer. Toch moest er eerst iets wonderlijks gebeuren eer Eisinga zich zijn gaven bewust werd en aan den bouw begon. In het jaar 1774 ontstond er namelijk een zekere onrust in Friesland, een „vriend der waarheid" gaf een boekje uit, waarin zonneklaar werd aangetoond dat het einde der wereld nabij was. Op 8 Mei van dat jaar zou er een merkwaardige planeteconjunctie plaatsvinden, bij zonsopgang zouden Mercurius, Venus, Mars, Jupiter en de maan zich in één hemelteeken — den Ram — vertoonen en de waarheidsvriend was van meening dat nu de „Ontsloping of Vernieling van het gantsche Zonnestelsel" onmogelijk meer lang kon uitblijven. Gedeputeerde Staten, verboden den verkoop van dit boekje, het gerucht van de aanstaande ramp deed echter snel de ronde. En de anders zoo nuchtere Friezen hebben het geloofd ook. Er bestaat ten minste een oude teekening, waarop men enkele burgers van Leeuwarden, met kijkers gewapend, buiten de stadswallen op den ondergang der wereld ziet wachten...

Deze bijgeloovigheid van zijn tijdgenooten was Eisinga te bar en zoo kwam het plan bij hem op een instrument te vervaardigen, waarop duidelijk de loop van zon, maan en planeten te zien was. En hij ondernam dit enorme werk, hoewel hij er slechts zijn snipperuren aan kon geven: de wolkammerij moest hoofdzaak blijven. Zijn vrouw stond er op, dat hij een termijn zou stellen, waarbinnen het planetarium moest worden voltooid.

„In zeven jaar," heeft Eise Eisinga toen gezegd en hij hield woord. Hij ging in de achterkamer van zijn woonhuis aan 't werk en binnen vier jaar wentelden de hemelbollen al langs het plafond, nog twee jaar verstreken met de verdere afwerking en in 1781 was het geheele planetarium gereed. Meer dan honderd raderen waren toen aangebracht, vele ingewikkelde berekeningen waren gemaakt, doch nu was het grootsche werk voltooid. Alle onderdeelen werden zorgvuldig genummerd en door den maker nauwkeurig beschreven in een handschrift, dat 92 foliobladzijden telt. Dit geschrift droeg Eisinga op aan zijn „Waarde en zeer geliefde Zoonen Jelte en Jacobus", die, na zijn dood, het ingewikkelde mechanisme moesten onderhouden. „Doch Hope dat mijn geschrift voor U van weijnig dienst mag Zijn, maar dat ik zo lang mag leeven dat gij tot U verstand gekomen zult zijn, om U Mondeling en met er daad hier in beneevens andere nuttege Weetenschappen te onderrichten. Doch Zo niet gebruik 't dan tot Uwen nutte en vaart wel," besloot Eisinga zijn foliant. Zijn wensch ging in vervulling, hij werd oud genoeg om zijn zoons de werking van het planetarium te kunnen uitleggen.

Eise Eisinga was een bescheiden man, hij deed zijn werk in stilte en niemand in Franeker wist wat zijn geheimzinnig gedoe met radertjes, assen en pallen eigenlijk te beteekenen had. Doch in die dagen was Franeker een universiteitstad, dat heeft tot 1811 geduurd. Daar zijn nog herinneringen aan te vinden, zooals de oude studentensociëteit — of zooals de Friezen zeggen: studinte weardshûs — „De Bogt fen Gunê". In den tijd van Eise Eisinga was er een professor, die zich erg voor mechanica interesseerde, hij heette J. H. van Swinden. Deze professor vernam toevallig wat die geleerde wolkammer daar allemaal in zijn achterkamer had gebouwd, kwam eens kijken en raakte toen zoo onder den indruk, dat hij een enthousiaste beschrijving van het planetarium uitgaf. En zoo raakte Eise Eisinga beroemd, want van heinde en ver kwamen allerlei vreemdelingen zijn kunstwerk bewonderen. De Friezen begonnen nu ook aan dem roem van hun landgenoot te gelooven, de Staten schonken hem in 1784 een stuk zilver. Veel ophef werd er verder niet gemaakt, er werd geen inscriptie aangebracht of zelfs maar een begeleidend schrijven geschreven, een knecht van den zilversmid kwam het zilver eventjes aanreiken. En daarmee moest Eisinga het dan maar doen; gelukkig was hij een bescheiden man.

Hoe vermaard Eise Eisinga ook was geworden, het redde hem niet van een lot dat in die dagen van partijtwisten menig Nederlander trof: hij werd verbannen. Zoo leefde hij zeven jaar van zijn geliefd planetarium gescheiden, tot hij in 1795 — de Franschen waren toen in 't land — naar Franeker kon terugkeeren. Gelukkig trof hij het resultaat van zijn vlijtigen arbeid ongeschonden aan, het uurwerk had alleen geruimen tijd stilgestaan, omdat niemand het ingewikkelde mechanisme kon onderhouden.

Voortaan kon Eisinga rustig te Franeker blijven, waar hij 27 Augustus 1828 is gestorven. Twee jaar voor zijn dood smaakte hij de voldoening, dat zijn planetarium door het Rijk werd aangekocht, later werd het aan de gemeente Franeker overgedragen. Franeker heeft den vermaarden wolkammer nimmer vergeten, er werd een straat naar Eise Eisinga genoemd en een monument kreeg hij ook. Doch meer dan deze eerbewijzen spreekt het monument tot ons, dat Eisinga zélf stichtte: zijn kunstig planetarium, dat men nog heden ten dage in het aardige huisje „de Ooijevaer" kan bewonderen. Een klok tikt, de raderen grijpen in elkaar en zonder haperen beschrijven de planeten hun banen. En al verbazen wij ons tegenwoordig over niets meer, toch staan wij daar te Franeker een oogenblik vol ontzag te kijken naar die wonderlijke machine, die door een eenvoudig man met behulp van primitieve instrumenten in elkaar werd gezet.

L.

Het „hemelplein van Franeker" geeft een aanschouwelijke voorstelling van de bewegingen der vaste sterren, den schijnbaren loop der zon en het lengen en korten van de dagen. Daaronder een gedeelte van het gecompliceerde raderwerk op zolder.

Panorama-v. d. Randen

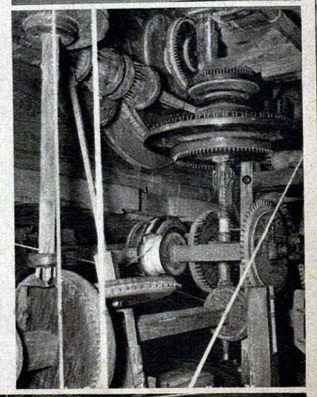

De bedstede in de achterkamer van Eise Eisinga's woning.

Het huis „de Ooijevaer", waar Eise Eisinga van 1774 tot 1781 aan zijn planetarium werkte.

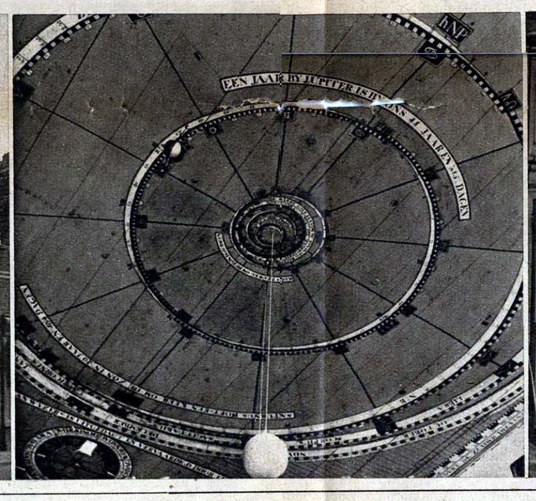

Aan het plafond in de achterkamer is het planetarium bevestigd, dat de bewegingen der hemellichamen natuurgetrouw weergeeft.

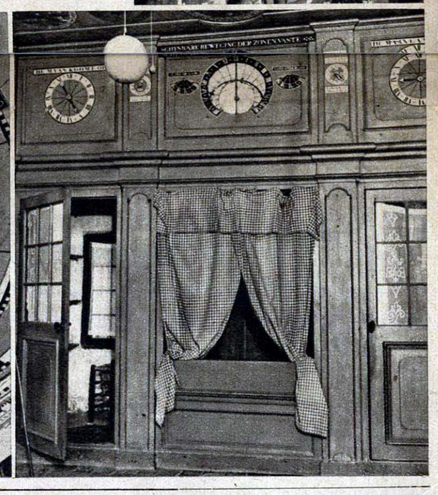

Waar oude klompen weer nieuw worden: een overzicht van een werkplaats te Bergen op Zoom.

OUDE KLOMPEN

worden weer zoo goed als nieuw

Een klomp was een ding, dat de stedeling in vroeger dagen slechts in zijn vacantiedagen aanschouwde. Doch dat werd anders, in deze tijden van schoeiselnood is de klomp uitermate populair geworden. Zoo populair dat het al een heele toer geworden is aan een paar klompen te komen. Nood maakt vindingrijk: zooals men vroeger met oude schoenen naar den schoenmaker ging, zoo is het thans gebruikelijk ook oude klompen in reparatie te geven. De bedrijfsgroep houtindustrie nam — in overleg met het rijksbureau voor huiden en leer — de organisatie ter hand van het repareeren van klompen volgens het octrooi van den heer Mennes te Woldendorp. De vraag is wel gerezen of dit octrooi terecht is verleend, aangezien hier van een „uitvinding" moeilijk kan gesproken worden. Hoe dit zij, het octrooi bestaat en uitsluitend met dit feit had men rekening te houden.

De bedrijfsgroep heeft zich daarom verstaan met de Noordelijke Economisch Technologische Organisatie (N.E.T.O.) te Groningen, die voor den octrooihouder de zaken behartigt. Na verschillende onderhandelingen is ten slotte overeenstemming bereikt over een regeling, volgens welke de bedrijfsgroep de organisatie ter hand zou nemen, terwijl de N.E.T.O. zich bereid verklaarde aan de door de bedrijfsgroep aan te wijzen fabrieken de vereischte licentie te verleenen.

De bedrijfsgroep heeft deze zaak gaarne aangepakt, in de eerste plaats, omdat zij hierin zag een groot volksbelang, daar door de reparatie de levensduur van den klomp ongeveer wordt verdubbeld, terwijl slechts ca. 20% noodig is van het hout, benoodigd voor een paar nieuwe klompen. Daarnaast zag hij hierin echter de mogelijkheid om ondernemingen, die door de tijdsomstandigheden in moeilijkheden waren geraakt, aan nieuwen productieven arbeid te helpen.

Achtentachtig fabrikanten, waaronder hoofdzakelijk timmerfabrieken, maar verder ook speelgoedfabrieken en zelfs een kinderwagenfabriek, hebben zich aangemeld om bij deze werkzaamheden te worden ingeschakeld. Dienovereenkomstig is het land in rayons verdeeld, dié elk aan een fabrikant ter bewerking zijn opgedragen.

Met het ophalen van klompen worden in elke gemeente een of meer winkeliers belast, die de klompen van zegels voorzien, daarna ter reparatie opzenden en ze vervolgens aan de eigenaren weer uitreiken. Deze zegels worden verstrekt door de N.E.T.O. en dienen ter controle, of het vereischte licentiegeld (f 0.05) is betaald.

Het spreekt dat er inmiddels al heel wat klompen „verzoold" zijn, begin September was men de honderdduizend paar al ruim gepasseerd. Onze foto's geven een beeld van dit merkwaardig bedrijf, dat met recht een tijdsbeeld genoemd mag worden.

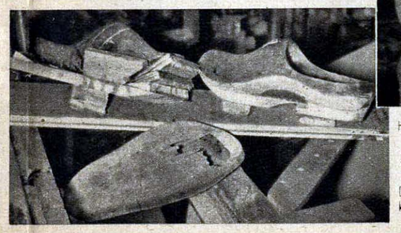

Het overtollige hout wordt weggezaagd.

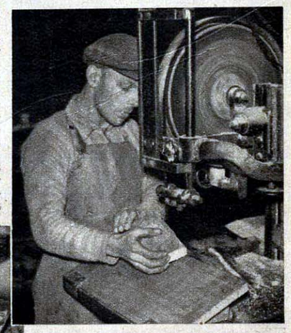

Drie phasen uit het leven van een ouden klomp: kapot, gerepareerd, klaar.

Panorama-de Jong

DERELINK

GENEEST ZICHZELF

Vervolgroman door Hans Pennarts

KORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE: Warmold Derelink, een rijke jongeling, die na zijn mislukt ingenieursexamen zijn dagen in ledigheid slijt, raakt verliefd op een eenvoudig meisje, Annie Wegenhuis, dat de bijbetrekking van vestiairejuffrouw vervult. Warmold brengt haar 's avonds in zijn auto naar huis en dringt aan op verderen omgang. Zij weigert, zegt hem ronduit, dat hij geen „man" is, maar verwijfd en ziek. De dokter, dien hij raadpleegt, laat hem nog erger dingen hooren: „Systematisch vergiftigd; te veel weelde en geen arbeid!" Nu bezint Derelink zich: hij zal zichzelf geneezen! Hij vraagt aan een ouden studievriend, thans directeur van een machinefabriek, om werk en krijgt het baantje van .... kraandrijver. Om zijn vrienden te ontloopen, verhuist hij zijn luxueuze woning en betrekt een sober kamertje in een arbeiderswijk. Dit maakt hem innerlijk sterker. Als hij op het werk door een jongen kerel uit de grap omver wordt geloopen, geeft hij dien zijn streek terug, waardoor hij stijgt in de achting der arbeiders.

Morgen gaat het beter, beter, beter," had Holwerd geneuried, toen hij den hoorn op den haak gelegd had, want hij kon ook ironisch zijn als hij alleen was. Dat was nu net iets om je op den eenendertigsten December te wenschen, dan had je iets om je op te verheugen voor twee Januari. Het nieuwe jaar met frisschen moed beginnen, ja, dat waren uitdrukkingen van meneer Belger en meneer Sjollema. Hij wist beter; hij kende de tweeJanuari-stemming, hij zag ze op dat oogenblik voor zich, narrig en loom na den feestelijken December en met den nuchteren Januari voor oogen, met tegenzin beginnend aan al die Januari-werkjes, al die zeurderige extraatjes met contrôle, balans, inventaris, rekeningcouranten, beantwoorden van beste wenschen, dubbeltjes- en kwartjesregen aan het loket. En in de fabriek en op de kade gegeeuw en een katerstemming, bedorven magen van „pons" en oliebollen, dubbel sjokkerig geloop, onlust. En dan beginnen zonder walbaas.

Nee, dank-je, binnen het halve uur — nu waren het nog maar twintig minuten — moest hij een walbaas hebben, moest hij weten wie Van der Pas zoolang zou vervangen. Jawel, maar wie? Er zat al een aardige dosis verantwoordelijkheid verbonden aan dat baantje, het moest ook een man zijn die gezag had onder de arbeiders, die op de een of andere manier vanzelf al een trap hooger stond....

Plotseling werden Holwerd's oogen grooter. Hm! Op 't eerste oogenblik een dwaze gedachte, maar als je er even over nadacht, waarom niet? Wat was er tegen? Hij overwoog het denkbeeld, bekeek het van alle kanten; het was misschien geen ideale oplossing, maar het was de eenig mogelijke op dat oogenblik. Hij greep de telefoon, drukte op een knop en zei: „Laat Derelink bij me komen, wil je?"

Warmold ontving het nieuws vrij onverschillig. „Ja, ja, dadelijk," zei hij. Hij stond in de montagehal en liet zich juist door een monteur aan de hand van een blauwdruk een der nieuwe modellen verklaren. Dat was zijn plaats, als er niets te laden en te lossen viel, de montagehal. Soms moest hij Dekker helpen, die daar de kleinere kranen bediende, soms was hij noodig bij het monteeren zelf. Dat laatste werk deed hij graag; er zat spanning in, al die deelen uit de verschillende fabrieksafdeelingen tot een zinvol geheel te zien samenvoegen en er zat bijna een zekere romantiek in dat te zien doen volgens de witte lijnen en cijfers en aanduidingen op de blauwdrukken.

„Wat moet meneer Holwerd van je?" vroeg de monteur.

„Weet ik het? Ga door met je verklaring."

Maar toen ging ook al de fluit en toen besloot Warmold eerst maar zijn loon te gaan beuren; die Holwerd, die kantoormeneer, kon wachten. In de rij voor het loket, waar de loonzakjes uitgereikt werden, stond hij daarna te lachen om de grollen en grappen der goedgemutste mannen, om de spottende Nieuwjaarswenschen, kostelijk soms in hun puntigen humor.

Na die roezige sfeer leek het kantoorvertrek van Holwerd met het koude licht uit den plafonnier en de strenge, kil-zakelijke meubels dubbel stil. Holwerd, onverstoorbaar gemoedelijk, knikte hem toe.

„Van der Pas is vanochtend ziek geworden. Dat weet je natuurlijk al. Nu hebben we een plaatsvervanger noodig. Heb jij zin?"

„Ik? En de kraan dan?"

Even was er een priemende, scherpe blik in Holwerd's oogen. Kom, kom, wat een verknochtheid aan zijn werk, wat een schoone en edele toewijding aan de belangen der fabriek. Laten we mekaar nou toch goed begrijpen: jij bent Derelink met een paar ton op de bank en je hebt daar op die kraan gezeten om.... nou ja, in ieder geval niet om het geld. Je hebt in Delft gestudeerd en je eerste gedachte is: de kraan! Holwerd had te veel menschen daar aan den anderen kant van zijn schrijfbureau zien staan, hij had te veel rollen zien spelen, achter te veel maskers gekeken.

„Voor de kraan vinden we wel iemand," zei hij onverschillig.

„En Wouters?" vroeg Warmold.

„Wouters?" Holwerd fronste de wenkbrauwen, moest zich eerst herinneren wie Wouters ook weer was. „O, de zieke kraandrijver, in wiens plaats jij gekomen bent? Tja, mijn hemel, ik weet niet. Waarom vraag je dat?"

„Kijk eens, meneer Holwerd, ik ben in Wouters' plaats gekomen. Voorloopig! Als ik nou van de kraan ga, bestaat er dan kans dat Wouters ontslagen wordt? Als dat het geval is, weiger ik."

„Hm," Holwerd nam een vouwbeen op en begon daarmee te spelen. Dit was geen houding, dit was geen rol. Het was trouwens niet noodig, dat Derelink een rol tegenover hem ging spelen. Het was pure collegialiteit. Holwerd mocht dat wel. „Nee, Wouters wordt nog niet ontslagen, maar het moet niet te lang duren. Doe je het dus, of niet?"

En om het aanlokkelijker te maken — uit gewoonte en even vergetende dat hij Derelink daarmee zeker niet yangen kon — noemde hij de veel gunstiger voorwaarden waaronder een walbaas werkte.

„Ik weet niet, of mijn gezondheid het toestaat, meneer."

Dat was kras! Een oogenblik staarde Holwerd Warmold ongeloovig aan.

„Ik ben niet al te sterk, weet u."

Dat was kostelijk, dat was de beste mop van het heele jaar, jammer dat ie niet hardop kon [illegible] lachen. „O ja, dat is een ander vraagstuk. Maar ik zou zoo zeggen, Derelink, dat als jij maanden op die kraan hebt kunnen werken, in den winter nog wel, zonder in een ziekenhuis of sanatorium terecht te komen [illegible] walbaas niet dood zult gaan, niet dadelijk ten minste." En nu grijnsde Holwerd breed. „En dan, je kunt een tube asperine bij je hebben."

Warmold kreeg een kleur. Domme opmerking was dat van hem geweest. Asperine.... wie had dat woord ook weer eens net zoo ironisch uitgesproken? O ja, dokter Busseling.

„U hebt gelijk," bromde hij. „Maar ben ik wel geschikt voor die baan? Als walbaas moet je toch een zeker gezag onder de mannen hebben en ik.... eh.... enfin, u begrijpt de situatie wel."

„Zeker, zeker, u zult het in den beginne niet gemakkelijk gehad hebben. Nee, vast niet. Maar ik heb iets hooren vertellen over een klein vechtpartijtje voor het hek. Het is niet precies de methode en ik keur het ook altijd af, maar in dit speciale geval moet het nogal heilzaam gewerkt hebben."

Toen lachten ze allebei, zachtjes, met de blikken op elkaars gezicht gericht.

„Geloof me, Derelink, je bent geknipt voor die betrekking. Ik zou het maar doen, man. Je helpt mij uit een impasse en jij doet weer nieuwe ervaringen op."

„Nou, goed dan."

Het was beginnen te regenen en toen Warmold buiten kwam, gleden de vale lichtkringen der zwiepende lantaarns over de modderige hobbelkeien van het fabrieksterrein. Diep in gedachten liep hij den langen weg naar huis. Een weinig tevreden over den vooruitgang, een weinig weemoedig omdat het Oudejaarsavond was, een weinig angstig voor de uren die voor hem lagen, zoo was zijn stemming. Stevig voortstappende, de handen in de zakken van zijn jekker geperst, liet hij zijn gedachten den vrijen loop. Hij zag Sjollema voor zich met zijn bolle gezicht en zijn sterken mond en hij glimlachte. — Jan Dekker, die met zijn duim de pet naar achteren schoof. „Het is niet moeilijk, maar je mot het kennen." Inderdaad! — Annie Wegenhuis, zelfbewust stappend met geklikklak van schoentjes, het slanke figuur kaarsrecht, de veerkrachtige loop.

Moe en kleumig klom hij eindelijk de trap op en hij moest zijn gezicht in een opgeruimde plooi dwingen voordat hij de woonkamer der Woutersen binnenstapte. Vandaag was het eenendertig December en Wouters had hem dien ochtend nog nageroepen, of hij asjeblieft 's avonds wilde komen vertellen, wat er gaande was op de fabriek, of er menschen bijkwamen of weggingen, en zoo voort.

Wouters luisterde, het gretige gezicht onafgebroken naar hem gewend.

„Dus nou ben jij walbaas. Een bof, man, een bof. Ik feliciteer je. Maar.... eh...." Wouters wierp een schuwen blik op zijn vrouw, die achter Warmold's rug bezig was de tafel te dekken. Ze hield niet van pessimisme. „Nou zetten ze mij op de keien. Dat zul je zien."

VERVOLG OP BLADZIJDE 7

Liever te vroeg dan te laat

Nu ... eenmaal Februari is zal het lente zijn voordat we het weten en we staan weer voor het probleem onze voorjaarsgarderobe zoo goed mogelijk op te knappen. In heel veel gevallen zullen we daarbij de hulp van anderen moeten inroepen. Omdat het nu eenmaal ál vermaken, keeren, stoomen en verven is wat de klok slaat, zullen we er bijtijds bij moeten zijn, willen we onze spullen weer op tijd terug hebben. Dengenen, die heel erg tobben met een naaister en van den anderen kant zelf niet veel presteeren op dit gebied, zouden we willen raden het eens te probeeren met een cursus, waar men onder deskundige leiding kan maken en vermaken. Worden we met de hoofdzaken geholpen, dan spelen we het over het algemeen wel klaar zelf iets in elkaar te flansen. Ook onze hoeden moeten tijdig geïnspeeteerd worden, daar ook de modiste met werk overladen is en over het algemeen met personeelnood te kampen heeft. Gelukkig zijn er nog steeds zeer kleine modelletjes gangbaar, zoodat het niet moeilijk is, een misschien reeds meermalen veranderden hoed nogmaals te doen metamorfoseeren. Het ziet er oppervlakkig gezien wel naar uit of de mode heelemaal niet verandert, maar er zijn en blijven toch steeds nog kleine nuances. De jurk, die nu al drie of vier seizoenen meegaat, ziet er inderdaad nog niet antiekerig uit, maar we mogen niet vergeten dat we in dien tusschentijd toch wel eens een kleinigheid veranderd hebben aan de roklengte, 't mouwtje, den hals. En zoo zijn er ook hoeden, die na een nonactief opeens heelemaal niet meer staan, soms doordat we zoo af en toe eens wat aan ons haar veranderen, soms ook heelemaal onbewust, omdat we in grove trekken nog wel hetzelfde kapsel hebben. Ook de zomerschoenen moeten tijdig de revue passeeren. Misschien ook moeten ze geverfd worden en ook op dat gebied bestaat helaas reeds „gesloten tijd". Hoe meer we echter overal achterheen moeten zitten om nog hebbelijk voor den dag te komen, des te grooter voldoening en na vier jaren oorlog staan we er versteld over hoeveel vrouwen en meisjes, die toch heusch geen kasten vol met kleeren hadden, het toch nog klaarspelen, haar garderobe zoo tamelijk op peil te houden. Dat daar soms gordijnen, kleedjes, sjaals, lakens, plaids, ja zelfs van dat ouderwetsche katoenen ondergoed met festons en kanten aan te pas gekomen zijn pleit voor haar vindingrijkheid en misschien ook.... haar flair om iets, wat ze meent te kunnen gebruiken, af te bedelen.

Daar was eens een gordijntje.... Recla

OOK KLEINE RESTJES KUNNEN NOG NUTTIG ZIJN!

Kleine lapjes, waaruit we onmogelijk een heele blouse kunnen fabriceeren, kunnen waarschijnlijk nog juist gebruikt worden om een „schijnblouse" uit te maken. Deze schijnblouse, een los vest dat in mantelpakken wordt gedragen, is een van de nieuwste maar ook veelvuldigste verschijnselen van onzen tijd. Zij is practisch in gebruik, zuinig wat hoeveelheid stof betreft en biedt bovendien het voordeel van een maximum aan variatie — iets wat wij beden ten dage ongetwijfeld zullen toejuichen! Want al zijn de mogelijkheden op kleedinggebied heel wat beperkter dan vroeger, de echte vrouw zal er toch altijd naar blijven streven, van tijd tot tijd met iets nieuws en fleurigs voor den dag te komen. Hoewel men in den winter over het algemeen slechts zelden een mantelpakje draagt, beleeft de schijnblouse desondanks 'n tijdperk van grooten bloei. Immers, men kan er zoo allerpleizierigst een niet meer geheel nieuwe donkere winterjurk mee moderniseeren. Rok en lijfje worden van elkaar genomen en het laatste vermaakt tot een coquet los jasje. Daaronder kunnen nu verschillende losse vestjes gedragen worden, die vervaardigd kunnen worden van betrekkelijk kleine lapjes stof (versleten zomerjurken, blouses e.d.).

Een gebloemd zijden vest (model A) staat vroolijk en flatteus, terwijl een vest van wit piqué zelfs aan een oude jurk nog een gekleed cachet kan geven, dat verhoogd wordt door een bloem van hetzelfde materiaal, die op het jasje wordt gedragen (model B).

Geestig staat ook altijd het smokingvest, waarvan wij hier twee voorbeelden geven.

Model C is gedacht van effen witte of crème zijde met gekartelde randen, terwijl model D een getailleerd model toont van genopte zijde (of satijn); hierbij wordt eveneens een bouquetje van hetzelfde materiaal gemaakt; in corsage kunnen we eventueel nog opvullen met enkele groene blaadjes, die we uit een oud exemplaar halen. Tot slot nog iets over vestje E; dit werd gemaakt uit een.... doopjurk van witte zijde, versierd met Valenciennes-kantjes en entredeux.

Teekening N. de Kler

GOEDE RAAD IS NIET DUUR

Alle correspondentie betreffende deze rubriek, voorzien van het motto „Goede raad is niet duur" en met een ingesloten postzegel van 7½ cent, te richten aan ons hoofdkantoor, Nassaulaan 51, Haarlem, of een onzer bijkantoren.

TAFELKLEEDEN WASSCHEN

„Mijn handweeftafelkleed is eenigszins smoezelig geworden. Hoe kan ik dit het beste wasschen?" Deze vraag wordt ons gesteld door mevrouw v. W. te Utrecht en mejuffrouw v. d. V. te Amsterdam. Uw wollen of kunstzijden tafelkleed van handweefstof kunt u weeken in water met zout. Het grootste gedeelte van het vuil wordt daardoor weggenomen, terwijl tevens de kleuren worden gefixeerd. Nadat het kleed een paar uur geweekt heeft, spoelen we het in schoon water, om te voorkomen, dat het sop neerslaat. We knijpen de stof door het sop van zeep of zeepvervangingsmiddel. Vooral het wasschen van kunstzijde moet voorzichtig gebeuren, daar de zijde, zoodra ze vochtig is, een groot gedeelte van haar trekkracht verliest. De stof mag niet te sterk door het sop geslagen worden, doch moet voorzichtig worden schoongeknepen. Na het spoelen knijpen we het goed zooveel mogelijk uit en laten het liggend drogen of we hangen het op een breed droogrekje, zoodat uitrekken voorkomen wordt.

OLIEVLEKKEN

in een steenen vloer kan mevrouw v. d. B. te Roermond beleggen met een papje van pijpaarde en azijn. Dit mengseltje laat u eenigen tijd op de vlekken inwerken, totdat ze verdwenen zijn.

WAT KUNNEN WE MET TAPTEMELKPOEDER DOEN?

Eenige aanwijzingen voor het gebruik

1 liter koud water, 1 ons (100 gram) taptemelkpoeder, nauwkeurig afmeten.

Strooi het poeder roerende met een houten lepel of eiwitklopper in het water. Laat het drie à vier uur (niet langer of korter) staan. Breng het mengsel dan op een zacht vuur steeds roerende aan de kook. Laat het even doorkoken en gebruik het daarna voor:

KOFFIE

De melk moet onmiddellijk na het koken (dus warm) gebruikt worden en in heete koffie worden gegoten.

PAP

Havermout, gortmout, gortgrutten, gortgries, gort, puddingpoeder of vlapoeder op de gewone manier bij de nog heete pas gekookte melk voegen. Het puddingpoeder kan men met een beetje water of gewone taptemelk aanmaken.

PANNEKOEKEN

Voor pannekoeken gebruikt men gekookte melk van taptemelkpoeder, die men even voor het gebruik doorroert en dan op de gewone manier bij de bloem voegt.

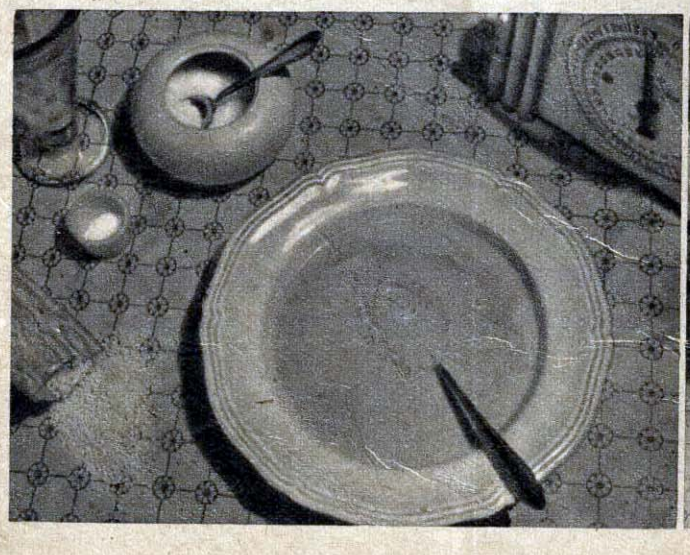

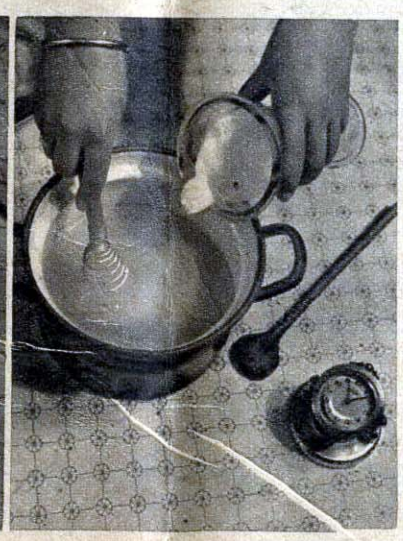

Panoramastudio

Het schoonmaken van vloerkleeden

Vloerkleeden kunnen we afnemen met een doekje met lauw sop van zeep of een goed zeepvervangingsmiddel.

Na het afwrijven met sop nemen we het kleed af met een spons met water en een scheut azijn. Hierdoor worden de kleuren aanmerkelijk opgehaald.

Panoramastudio

VERVOLG VAN BLADZIJDE 5

Warmold schudde het hoofd. „Dat doen ze niet, Wouters, dat doen ze niet." En hij vertelde van het onderhoud met Holwerd, ten minste zooveel hij kwijt wilde zijn.

Nee, nee, Wouters moest zich geen zorgen maken, Wouters moest gauw heelemaal beter worden. Hij, Derelink, had daar nog eens over nagedacht onderweg en nu was hij op een niet al te stomme gedachte gekomen. Hij had nog 'n achterneef in den IJpolder, een rijken boer, wien hij jaren geleden — toen hij, Derelink, nog in goeden doen was; nu was hij zelfs zijn auto kwijt! — een grooten dienst bewezen had. Wat drommel, kon zoo'n kerel nu niet ook eens wat voor hem doen? Nee, zeg nou zelf, wat beteekenden voor zoo'n rijken boer wat goedkoope kaas, cieren, boter, spek, melk en de drommel weet wat meer? Hij zou dien vent eens schrijven en als het niet anders ging, bezocht hij hem eens. Hoe dacht Wouters daarover?

Wouters wierp zijn vrouw een vragenden blik toe.

„Hoor 'ns, Derelink, cadeautjes nemen we niet aan," klonk het vastberaden en vinnig achter Warmold's rug en een paar borden werden zeer nadrukkelijk op tafel gezet.

„Wie heeft het nu over cadeautjes?" vroeg Warmold verontwaardigd. Hij voelde zich weinig op zijn gemak.

„Niemand, maar je hoeft mij niet wijs te maken, dat jij aan den grond zit, man. Je hebt zelf tegen Dekker gezegd, dat je werkt om beter te worden. Dat is heel wat anders."

Warmold vertrok geen spier van zijn gezicht. Hij had zich versproken zooeven. Goed, maar het moest gek loopen als hij niet toch zijn zin kreeg.

„Best, laat ik geld hebben of geen geld hebben, heb ik jullie ooit iets aangeboden? Betaal ik één cent meer voor mijn kamer? Heb ik hier ooit den rijke uitgehangen? Heb ik hier bankjes van vijfentwintig rondgestrooid?"

„Nee, dat is zoo," gaf vrouw Wouters toe.

„Als ik dat van mijn neef gedaan krijg, eet ik er dan niet van mee? En als ik centen heb en goed zou willen eten, had ik er dan niet eerder voor gezorgd?"

„Hij heeft gelijk, Kee," liet Wouters zich hooren.

Warmold waagde het er nu maar op zijn hoofd om te draaien en vrouw Wouters aan te kijken. Kee Wouters wierp hem over de tafel heen een scherpen blik toe. Mij kun je geen knollen voor citroenen verkoopen, vader, zei die blik. Doch wat Warmold's argumenten slechts ten halve gedaan hadden voltooide nu de goed geslaagde eerlijke blik in zijn oogen.

„Nou, als het kan," gaf moeder Wouters zich gewonnen. En dan, dankbaar opeens: „Wat doe je vanavond? Ik heb de kachel in je kamer nog maar niet aangemaakt, omdat ik niet wist, of je oud en nieuw hier vierde."

Warmold stond van zijn stoel op en rekte zich uit.

„Als je met ons oud en nieuw wilt vieren, je bent welkom, dat weet je," zei Wouters hartelijk.

„Bedankt, kerel, maar ik heb een afspraak. Ik denk wel, dat ik bij vrienden slaap vannacht, zorg dus maar niet voor het ontbijt."

Ze zouden doorgaan tot midden in den nacht, misschien tot vroeg in den morgen. Ze zouden laat, heel laat opstaan en het zou een genot voor hen beteekenen als er morgen geen plichten waren, als er niet aan zijn ontbijt en lunch gedacht moest worden. Dat had hij geleerd in al die maanden, zooveel wist hij van de menschen reeds af.

Na het eten verkleedde hij zich, trok het pak aan, dat hij nu zijn „beste" noemde en dat hij expres gekocht had om ook 's Zondags geheel in stijl te zijn. Het was natuurlijk toch nog net iets te duur voor iemand die zoo weinig verdiende als hij, maar je moest het spelletje niet overdrijven.

Het spelletje. Hij wreef over zijn oogen. Nee, het was voor den drommel geen spelletje meer, dat merkte hij, nu hij door de mistroostig rechte straat liep en met zijn Oudejaarsavond geen raad wist. Kort doch vinnig stak verdriet in hem, hij voelde zich ellendig eenzaam, toen steeg ook al de reddende zelfspot in hem op. De rijke jongeling die een armoedig leven gaat lijden, die zijn oude vrienden verliest en met zijn nieuwe niets weet te beginnen. Ja, ja, je kon de scène zoo opnemen en in een derderangs-film plakken. Doorzetten, Warmold Derelink, doorzetten, tanden op elkaar.

Hij slenterde de stad in en vluchtte in een bioscoop om de verbittering, die hij voelde opkomen, te ontloopen. Midden in de film kwam hij en bij het onzekere loopen op het gangpad hoorde hij al schieten. Vier gangsters tegelijk waren bezig hun revolvers, die blijkbaar onuitputtelijke magazijnen bezaten, op een detective leeg te schieten. Maar die speurder dook weg en begon op zijn beurt te schieten en toen viel een van de vier neer. Hij zat nauwelijks, of hij wist de rest al. Nou rustig wachten op het verschrikte meisje met het poppengezichtje, de ontmaskering van den hoofdschurk, die ter wille van de spanning tot tien minuten voor het einde op vrije voeten blijft, daarna een close-up van een meisjes- en een mannengezicht. Was je erg nieuwsgierig, dan bleef je in het gapend leege zaaltje wachten, totdat het drama opnieuw begon. Maar hij was niet nieuwsgierig en toen hij ook nog gezien had, hoe jam gemaakt werd, hoe hoog de bergen in de Pyreneeën waren en hoe een hardloeper de finish haalde, verveelde hij zich zoo, dat hij maar vertrok.

Hij liep een café binnen, dronk een kop koffie, keek naar de verveelde gezichten der kellners, las een paar kranten en liep weer weg.

Zelfs het centrum van de stad was nu bijna leeg. Met een behoefte aan zelfkwelling, hem anders vreemd, keek hij naar de ramen met wazig, kleurig en huiselijk licht. Doelloos slenterde hij voort, vechtende tegen zijn zwaarmoedigheid en eenzaamheid, en hij schrok pas wakker uit zijn mistroostig gepieker, toen hij op het Leidsche Plein stond.

Zijn mijn voeten verstandiger dan mijn hoofd? vroeg hij zich spottend af, terwijl hij naar den schouwburg keek. Wonderlijk genoeg dacht hij niet dadelijk aan Annie, maar wel aan haar moeder. Hij moest vooral nog eens komen oploopen. Goed, maar dat deed je dan toch niet op Oudejaarsavond. Of wel? Als hij hier nu eens wachtte en als ze zich door hem naar huis liet brengen en als ze hem dan uitnoodigde boven te komen om oud en nieuw bij haar thuis te vieren? Als?

Hij keek op zijn horloge, zag, dat de voorstelling spoedig geëindigd zou zijn, en gooide het toen met zichzelf op een accoordje. Vooruit, wachten kon geen kwaad. Niet altijd alles precies vooruit willen berekenen, ook eens iets aan het toeval overlaten, 'ns wat optimistisch zijn.

Hij wachtte. Hij zag de eerste bezoekers buiten komen, zag de auto's onder het afdak rijden, hoorde portieren dichtklappen. Dikker werd de drom, drukker werd het op het plein; hij keek naar dat van vroeger zoo vertrouwde beeld en verbaasde zich dat hij daar nu buiten stond.

Het werd weer stiller. De vluchtheuvels bij de trams waren bijna verlaten, het carré stationneerende auto's was sterk gedund, het klapperende geluid van vele voetstappen op asfalt bijna verstorven, nu kwam ze gauw.

Ze kwam, kwiek en met den veerenden loop dien hij steeds aan haar bewonderd had, het hoofd rechtop en met den ietwat spitsen neus nog steeds recht vooruit. Hij bleef nog even staan, sterker ontroerd dan hij zelf verwacht had, toen wilde hij op haar toeloopen. Met een schok bleef hij staan. Een jonge man, die in het donker naast den uitgang gewacht had, trad op haar toe, hoed in de hand en met een glimlach van begroeting op het forsche, mannelijke gezicht. Warmold stond dertig meter van hen af, maar hij zag elk onderdeel onbarmhartig scherp en duidelijk. Er gleed 'n glans over haar gezicht, toen ze den man begroette. Hun lippen bewogen in een snel gesprek van korte zinnen, toen trok de jonge man haar arm onder den zijnen en liepen ze het plein over.

Warmold liep achter hen aan, keek naar de hoofden die bewogen in de maat van een levendig gesprek, zag het in gelijke maat deinen van de jonge figuren in den snellen pas. Af en toe keek ze op naar het gezicht van haar begeleider en dan zag hij haar profiel, vroolijk en opgewekt, vriendelijk en vol belangstelling. Zoo had ze nooit met hem gesproken.

Tot aan de brug naar de Leidsche Boschjes liep hij, toen draaide hij zich om. Het had immers geen nut, deze achtervolging. Je moest soms het een en ander aan het toeval overlaten en optimistisch zijn, maar soms moest je ook welbewust handelen. Zoo juist was hij optimistisch geweest, nu was hij doelbewust.

Een taxi naar de Apollolaan, door Frans een paar goede flesschen uit den kelder laten halen, een kist van zijn fijnste sigaren openmaken en dan klinken met zijn spiegelbeeld, totdat de champagne alles weggevaagd had, alle herinnering en alle dwaasheid, alle avontuurlijke voornemens en alle bitterheid. Maandagochtend een telefoontje aan Huib Sjollema en door Frans zijn boeltje uit zijn kosthuis op de Wittenburgerstraat laten halen.

Hij liep terug, stapte in een taxi en gaf zijn adres op de Apollolaan op. De huisknecht die hem opendeed verschilde lichtelijk van den Frans dien hij kende. Er lag een blos op zijn wangen, zijn oogen tintelden vergenoegd en Warmold meende den geur van ouden Tokayer te herkennen. Uit het souterrain drong het gegons van stemmen. Hij klopte Frans licht op den schouder. „In orde, Frans, in orde. Laat je niet in je Oudejaarsviering storen. Breng me alleen koffie en een flesch cognac en tegen twaalven een flesch champagne. Ik steek zelf wel den gashaard aan."

Ik stoor in mijn eigen huis, schoot het hem door het hoofd. Het was een bittere gedachte.

„Als meneer had laten weten...." klonk het verwijtend.

Warmold wuifde alle verwijten en verontschuldigingen met een nonchalant gebaar weg en trad zijn woonkamer binnen.

Het was er koud, doch het rook er frisch; Frans had goed gelucht. Warmold stak den gashaard aan en begon in zijn kamer op en neer te loopen. Daar de boekenkast met de mooie, ongeschonden ruggen; boven hem de lamp, die een gelijkmatig, zacht licht verspreidde, en om hem heen het meubilair, met verfijnden smaak gekozen — o ja, hij bezat smaak — en goed onderhouden; aan den muur enkele doeken van moderne meesters. De walbaas thuis, dacht hij en hij moest grinniken. Wat was nu onwerkelijker, dat leven op de fabriek en in de Wittenburgerstraat, of dat hij nu hier in de Apollolaan in zijn eigen huis op de koffie wachtte die zijn huisknecht hem zou brengen?

WORDT VERVOLGD

Jeugdige schoonheid

10 nuances

Andrélon POEDER

Doozen: f 0.90 - f 1.20
Aanvulzakje.... f 0.40

NA DEZEN TIJD KOMT ONZE TIJD!

WANT NA DEN OORLOG KUNNEN WIJ WEER ONBEPERKT LEVEREN

Kienzle

SINDS GENERATIES DOOR STIJL EN KWALITEIT WERELDBEROEMD

X

Op goede zeep staat Dobbelman

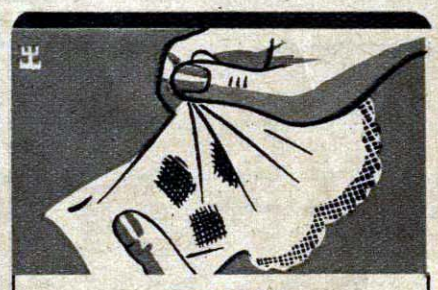

DEZE stukken knippen wij er uit!

Hollandia zet er de gave stukken in, die U er bij geeft. Zoo wordt Uw kapotte ondergoed weer even sterk als nieuw. Uw winkelier verstrekt U alle inlichtingen over

HOLLANDIA-reparatie

Uw vriendinnen

zullen Uw interieur bewonderen, als muren en plafonds behandeld zijn met het fraaie

VLOEIBAAR BEHANG

VLOEBA

(ook aan te brengen over oud behang)

Vraagt inlichtingen aan Uw schilder

N.V. LAKFABRIEK KIEWIET DE JONGE GRONINGEN

IK ZAG... zegt Mina Bakgraag, hoe 'n Moeder van een gróót gezin voor een fornuis pannekoeken stond te bakken. Dat doet ze vaker, want pannekoeken stáán in de maag, en... ze spaart melk en eieren, bespaart boter! Met Panko!

PANKO

'n Peja product

Kiespijn is direct verholpen

Neem 'n "AKKERTJE"

De Nederlandsche Pijnstiller

INDIVIDUEEL ONDERWIJS

m. uitvoerige correctie - Schriftelijke huisstudie

Opleiding voor TECHNIEK en AMBACHT

Bouwkunde, Waterbouwkunde, Wegenbouw, Betonbouw, Machinebouw, Werktuigk., IJzerconstructie, Scheepsb.kunde, Carrosseriebouw, Meubelmaken, Arch. interieur, Textiel, Stofferen, Schilderen, Machinist, Autobestuurder, Gastechn., Sanitair, Verwarmingstechn., Electro-, Radio-, Koeltechniek, Chemie, Typografie, Schoenmaken dipl. A, Schoenverkoper dipl. D

Speciale opleidingen voor TEKENEN

Amateur-, Illustratief-, Natuur-, Caricatuur-, Portret-, Bloem- en Plant-, Vlakversiering-, Lettertekenen, Drukwerk-, Reclameontwerpen, Etaleurs, Decorateurs, Arch. interieur, Schilders, Akte M A, M B, N H, L. O. tekenen

Ook opleiding voor HANDEL

MULO diploma, Mod. talen en Handelscorr., Boekhouden en MIDDENSTANDSDIPLOMA

ITMO Soestdijkerstraatweg 10a, HILVERSUM

Prospect., proefles en inl. gratis

Wens inlichtingen over: BON

Naam .....

Adres ..... Plaats .....

Op briefkaart plakken of als brief verzenden P 442

Aanvragen kunnen ook zonder bijsluiten van bon geschieden

De uitslag van onze Kerstprijsvraag

WAT SCHREEF BART BEUZEL OP ZIJN TAART?

Onze lezers — en vooral onze lezeressen — zullen zich onze Kerstprijsvraag herinneren: het schoone avontuur van den banketbakker, die aan de geliefde zijns harten een taart in hartvorm zond. Schuchter als hij was, bracht hij op zijn taart een gedicht in puzzleschrift aan. En nu was maar de vraag: wat stond daar te lezen? De lieftallige Agatha kon het niet ontcijferen en zoodoende ontstond het gevaar dat de jongelui het nimmer eens zouden worden. Daarom riepen wij onze abonné's te hulp en zij hebben in grooten getale aan dien oproep gehoor gegeven. Het heeft even geduurd eer we de formidabele stapels briefkaarten verwerkt hadden. Ziehier thans de oplossing:

AGATHA WEES NIET HARD,
VERLOS MIJ VAN DE SMART,
DIE THANS MIJN BREIN VERWART
AANVAARD GEZWIND DIT HART
EN OOK DE HAND VAN BART

Zoo diende dus uw oplossing er uit te zien om mede te dingen naar een der vele prijzen. Over het algemeen hebben de inzenders de puzzle goed opgelost; slechts bij enkelen kwamen foutjes voor. Een daarvan was dat men verwart *met een* d *wilde schrijven, een taalkundige onjuistheid, die trouwens in de puzzle door niets gerechtvaardigd wordt: er staat veer — e, kwart — k, te zamen verwart. Verder hadden enkele inzenders moeilijkheden met het woord* aanvaard, *daar heeft men dan* aanbood *van gemaakt. Inderdaad ligt er een boot in de vaart, maar uit den zin blijkt duidelijk de bedoeling.*

Zooals bekend was een bedrag van duizend gulden aan geldprijzen beschikbaar gesteld. Daar het aantal goede inzendingen het aantal uitgeloofde prijzen verre overtrof, moest het lot beslissen. En zoo werden de onderstaande gelukkigen aangewezen:

EEN PRIJS VAN f 250.-

Mevr. H. A. P. HOGENBIRK-VERMEULEN, de Sillestraat 177, 's-Gravenhage

EEN PRIJS VAN f 100.—

A. v. Waarsenburg, A. Botsstraat 40, Helmond

EEN PRIJS VAN f 50.—

M. Wybenga, Spanjaardslaan 36, Leeuwarden

VIER PRIJZEN VAN f 25.—

[illegible] Lindenbracht 212 2h, Amsterdam-C.
Hans Bugter, Stadhouderstraat 55, Arnhem
Dr. M. Key, Burggravenlaan 3, Leiden
Mej. E. de Ridder, Directrice Herv. Weeshuis, Broerenstraat 11, Zwolle

TIEN PRIJZEN VAN f 10.—

Mej. H. Volp, Krommestr. 34, Amersfoort
Janny S. Wicherts, Heereweg 152, Groningen
A. J. Paimans, B 337, Oisterwijk
Agatha Bögemann, Verhagenmetmanstraat 57, Rijswijk (Z.H.)
K. Ramaker, Hugo de Grootstraat 54, Sliedrecht
Mej. S. Bosma, Directrice Ziekenhuis, Terneuzen
L. Andriessen, M. W. Sickeszlaan 26, Utrecht
M. Göbbels, Egmondstraat 14, Venlo
H. Sul, Spoorbuurt 5, Volendam
Mej. M. Jansen-Heijtmajer, Stationsstraat 30, Zaandam

TWINTIG PRIJZEN VAN f 5.—

R. G. Papiermole, Willemstraat 2, Aalten
Herm. W. Huurdeman, Ruysdaelkade 259 1h, Amsterdam-Z.
H. Scherling, „Beileroord", Beilen
M. Stulemeijer, Zandberglaan 35, Breda
R. J. Meijerink, Almeloschestraat 2, Deventer
Mevr. Hoebens, Le Sage ten Broeklaan 1, Eindhoven
Dr. R. Brussen, Th. Prikkerlaan 36a, 's-Gravenhage
R. Bijl, Kleine Houtweg 57, Haarlem
A. Migchelsen, Graaf Ottolaan 9, Harderwijk
Mevr. H. Tuinstra-de Vries, Gr. Ossenmarkt 11, Harlingen
J. Hopstaken, Havendijk 18, 's-Hertogenbosch
A. v. d. Brink, Gr. Gerritsweg 1, Laren (N.H.)
G. Elout, Julianastraat, Purmerend
Mevr. E. Dorreman-Bakkers, Putschebocht 39, Rotterdam-Z.
W. A. de la Ruelle, Parklaan 2, Sas van Gent
A. G. Wegereef, R'damschedijk 210 C, Schiedam
Mevr. A. van 't Hof, Julianaplein 5, Sittard
A. M. Wilmink, Willem de Zwijgerlaan 36, Soestdijk
H. H. B. Meijer, Hoofdstraat 53, Ter-Apel
Agatha Pijl, Velserduinweg 159, IJmuiden-Oost

DE 120 GELDPRIJZEN VAN f 2.50 WERDEN NA LOTING TOEGEKEND AAN DE VOLGENDE DAMES EN HEEREN

N. Zandvliet, Kudelstaartscheweg 55, Aalsmeer
W. J. Sperna-Weiland, Stationsweg 142, Alkmaar
D. C. Smelik, arts, Wierdenschestraat 31, Almelo
J. L. Koeslag, Lorentzstraat 34, Amersfoort
P. F. Burgman, v. d. Pekstr. 132 1h, A'dam-N.
A. H. Haanen, Tooropkade 32, Amsterdam-Z.
W. Hensel, Overtoom 517, Amsterdam-W.
H. Krijnen, Paramariboplein 61 2h, A'dam-W.
Mevr. wed. H. Ligter, Fred. Hendrikstraat 17 3h, Amsterdam-W.
Rie Muskens, J. Verhulststr. 20 hs, A'dam-Z.
J. H. Ooms, Javastraat 174 hs, Amsterdam-O.
Mevr. Steenman, Dan. Stalpertstraat 27 1 h, Amsterdam-Z.
G. J. v. d. Kamp, Brinklaan 203, Apeldoorn
Joh. P. Hondeveld, Dr. Schaepmanlaan 92, Arnhem
G. Kopper, Dorpsstraat 189, Assendelft
E. van Rijn, Koestraat 9, Axel
P. Havenaar, Sloterweg 124, Badhoevedorp
Paula v. Bonsel, Antwerpschestraatweg 223, Bergen op Zoom
D. Soetema, in der C. M. G., Potsdamerstrasse 98, Berlin W 35 (Duitschland)
Mevr. S. J. v. Keulen, Creutzbergl. 20, Beverwijk
W. Mercus, Kloosterstraat 33, Blerick
C. v. d. Aa, Zijde 42, Boskoop
B. Verbunt, Nieuwe Kerkstraat 61, Boxtel
P. J. F. Vonken, St. Maartenstraat 28, Breda
A. Reukers, Rijksweg D 21, Brummen
H. Koelewijn, Dorpsstraat 111, Bunschoten
E. M. Frylink, Willemslaan 26, Bussum
A. C. Diepstraten, A 76, Chaam
A. v. Bemmel, 8 a, Cothen
J. J. H. v. Veen, Elisabethdreef 4, Culemborg
N. B. J. Weijland, Oude Delft 227, Delft
J. G. Schoemaker-Mulder, Singel 14, Deventer
C. J. Vermeulen, Ooypoort 18, Doesburg
A. de Bruyn-Stam, Bloemstr. 10, Dordrecht
L. Smid, Zuidkade 32, Drachten
C. J. de Jongh-v. Krimpe, Meenkschelaan 18, Driebergen
Co v. d. Poel, Mr. van Coothstraat 15, Druten
B. Lathouwers, Hoogstraat 115, Eindhoven
D. Flink, Zonneweg 7, Emmen
Fluitsma-Bevers, Lipperkerkstr. 426, Enschede
v. Agt, Laagstraat 7, Geldrop
C. de Beste, Voorstad 83, Goes
L. Faber, Wolpherenschestraat 12, Gorinchem
G. Tasma-v. d. Muur, Hoofdstr. 210, Gorredijk
R. Steenbergen, Rijksstraatweg G 516, Gorssel
M. C. Hendriksse, Nwe Haven 223 A, Gouda
J. S. H. Baumann, Rijksweg 120, Grave
C. Lapidoth-v. d. Ven, Benoordenhoutscheweg 72, 's-Gravenhage
M. T. Roelen, Nunspeetlaan 153, 's-Gravenhage
P. Schouten, Vosmaerstraat 102, 's-Gravenhage
W. A. F. H. Verbeek, Valkenboschkade 488, 's-Gravenhage
Wed. J. Th. Tuinte, Avest H 9, Groenlo
Zr. R. Benda, R.K. San. Dekkerswald, Groesbeek
G. A. Valk, Coehoornsingel 14 1h, Groningen
N. Grijmans, Zaanenstraat 9, Haarlem
J. C. Spiekerman, Raamvest 5 rd., Haarlem
S. J. Visser, Apeldoornscheweg C 295, Hattem
H. de Ruijten, Fr. Schubertlaan 62, Heemstede
v. Houten, Burg. Falkemaweg 55, Heerenveen
H. Padmos, Eurenderweg 37, Heerlen
T. Sutherland, Ooievaarstr. 121, Den Helder
H. Nuijten, Verhoysenstraat 2, Helmond
J. Roerink, Oelerweg 98 a, Hengelo (O.)
L. Jamin, Fred. Hendriklaan 94, 's-Hertogenbosch
Paula de Jonge, Plasoord 30, Hillegersberg
Bakker, Gijsbr. v. Aemstelstr. 328, Hilversum
J. Baggen, Akerstraat 84, Hoensbroek
P. Luimee, Hoofdweg 290, Hoofddorp
A. H. W. Kuiper-Eijken, Groote Noord 12, Hoorn
E. v. Aalzum, Veldmanstraat 115, Joure
D. N. W. Boom, W. A. Vultostraat 82, Jutphaas
E. Steenbergen-Dieltjens, Markt 1, Kaatsheuvel
G. Kupers, Hammolenweg 36, Kerkrade
P. Dekkers, Tiendweg 9, Leerdam
C. de Jong-Plet, Tweebaksmarkt 70, Leeuwarden
A. G. Hillenaar, da Costastraat 51 B, Leiden
Rie v. d. Zijden, Heereweg 429, Lisse
J. E. v. Weert-Groebe, Okkernootstraat 63, Loosduinen
A. Dusseljee, Stationsweg 46, Maarssen
A. Hollewijn, Batterijstraat 22, Maastricht
de Vrede, El. Strouvenlaan 59, Maastricht
J. L. Michels, M 26, Merselo
L. Brouwers, Molenwater 37, Middelburg
L. V. A. Rijk, v. Ostadelaan 38, Naarden
J. F. J. Wiegerinck, St. Stephanusstraat 26, Nijmegen
G. Weber, Asterstraat 35, Oss
Femmy Looymans, Markt, Oudenbosch
R. G. Romme, Terhoffsteedeweg 13, Overveen
E. Veltman, Bismarkt 11, Roermond
Chr. Vermeeren, Knipplein 4, Roosendaal
A. v. d. Berg-Zeilmaker, Prof. Poelslaan 32 b, Rotterdam
v. d. Lugt, Essenburgsingel 1, Rotterdam
H. Nieuwenhuizen, Nwe Binnenweg 425 A, Rotterdam
P. v. Ogtrop, Retraitenhuis Bosschenhoofd, Seppe
T. Groenland, W. Noorderhorne 21, Sneek
L. Geraets, Vrijenbroekweg 20, Tegelen
W. Smeding, St. Agnietenstraat 20, Tiel
L. A. W. v. d. Aa, Nieuwlandstr. 47 b, Tilburg
C. J. de Jong-Smulders, Lovenschezijstraat 19, Tilburg
T. v. Urk, Pr. Hendrikstraat 73, Urk
H. J. v. Nieuwpoort, Boerhaavelaan 19, Utrecht
J. M. le Nobel-Beuning, J. v. Scorelstraat 26, Utrecht
Arnold v. d. Boer, Hoofdstraat 2, Veghel
D. Pabst, Ruijsdaellaan 1, Velp
Jan Allan, Wijkerstraatweg 156, Velsen-Noord
H. M. Taverne, Paviljoen St. Eugène, Venray
J. M. Adams, Jul. v. Stolberglaan 87, Vlaardingen
El. de Vaan-Klomp, Wilhelminalaan B 9, Vlijmen
S. le Jeune, Tuinluststraat 22, Voorburg
v. d. Pol, Taalstraat 123, Vught
J. Ritsema, Didenweg 147, Wageningen
M. de Bruin, Persijnlaan 19, Wassenaar
C. A. v. Koolbergen-Simons, Stationsplein 25, Weesp
J. B. Sellink, Roelvinkstraat 10, Winterswijk
J. C. Deurhof, Prinsenlaan 14, Woerden
G. B. Runge, Pr. Hendrikw. 3, Wijk bij Duurstede
E. v. Lookeren Campagne, Stationsweg 27, Zaltbommel
Wed. J. Clerkx-Bausch, L. de Coligny[illegible] Zeist
E. Holty-Appels, Oude Haven D 477 a, Zierikzee
Wed. A. Lier-Willemsen, Berkelsingel 78, Zutphen

Voorts werd nog een aantal practische troostprijzen toegewezen, namelijk tweehonderd gebonden agenda's voor het jaar 1944, die inmiddels aan de winnaars werden verzonden. En wat de anderen betreft, die hun moeite dit keer niet beloond zagen, laten zij den moed niet opgeven. Over niet al te langen tijd kunnen zij opnieuw hun geluk beproeven.

VOOR DE JEUGD

Teekening F. Piet

PANORAMA. Geïllustreerd weekblad, verschijnt Donderdags om de veertien dagen. Hoofdredacteur: J. A. M. Douwes, Heemstede. Plaatsvervanger: W. N. Stuifbergen, Haarlem
P 1200/1 Verantwoordelijk voor de advertenties: W. H. van Baarle, Overveen. Druk en uitgave: N.V. Drukkerij De Spaarnestad, Haarlem. K 1311
Abonnementsprijs f 1.69 per half jaar, 13 cent per nummer; losse nummers 16 cent. Voor postabonnementen en adreswijzigingen van postabonnementen gelieve men zich uitsluitend te wenden tot het bureau te Haarlem. Bureau's HAARLEM, Nassaulaan 51, Telef. Int. 13866, Giro nr. 142700. AMSTERDAM, Singel 263, Telef. Int. 33170, Giro nr. 97946. ROTTERDAM, Provenierssingel 27, Telef. Int. 47133, Giro nr. 101981. 's-GRAVENHAGE Stationsweg 95, Telef. Int. 111666, Giro nr. 43141. UTRECHT, Biltstraat 142, Telef. Int. 13473, Giro nr. 149597. ENSCHEDE, Oldenzaalschestraat 56, Telef. Int. 2188, Giro nr. 383773. ARNHEM, Nieuwe Plein 42, Telef. Int. 24825, Giro nr. 383772. 's-HERTOGENBOSCH, Stationsweg 27, Telef. Int. 4286, Giro nr. 129750. MAASTRICHT, Stationsstraat 20, Telef. Int. 5851, Giro nr. 124690. VLISSINGEN, Badhuisstraat 5, Telef. 81.